

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เศรษฐกิจพอเพียง (sufficiency economy) เป็นปรัชญาที่ชี้แนะทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ รวมถึงระดับรัฐบาลในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมีพระราชดำรัสแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 และภายหลังวิกฤติเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 ได้ทรงเน้นย้ำเป็นแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิในทางเศรษฐกิจและสาขาอื่นมาร่วมกันประมวลและกลั่นกรองพระราชดำรัสเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อบรรจุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9(พ.ศ. 2545-2549) และได้จัดทำเป็นบทความเรื่อง “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” และได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัย เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2542 โดยทรงพระกรุณาปรับปรุงแก้ไขพระราชทาน และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำบทความที่ทรงแก้ไขแล้วไปเผยแพร่เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของสำนักงานฯ และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องตลอดจนประชาชนทั่วไปในวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 และเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้แนะทางการดำรงอยู่และปฏิบัติของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน ถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง มีความพอเพียง รวมถึงความจำเป็นที่ต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ซึ่งต้องอาศัยความรู้ความรอบคอบและความระมัดระวังในการนำวิชาต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการศึกษาศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 และกฎกระทรวงการแบ่งส่วนราชการ มาตราที่ 37 มีสาระสำคัญในบทบัญญัติที่มุ่งการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่ท้องถิ่น เพื่อให้สถานศึกษามีอิสระมีความคล่องตัวในการดำเนินงาน และสามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนผู้ปกครองและชุมชนมากขึ้น รวมทั้งเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาในแต่ละพื้นที่ จนสามารถบรรลุเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพเพื่อปวงชนชาวไทย โรงเรียนจึงมีหน้าที่พัฒนาประชาชนด้วยการให้การศึกษาทั้งในโรงเรียนและตอบสนองความต้องการในชุมชนด้วย โดยการประสานความร่วมมือกับชุมชน องค์กร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่นมีโรงเรียนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นฐานการพัฒนา

ชุมชนชาวบ้านในเขตเทศบาลตำบลลาดใหญ่มีการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่มีมาแต่บรรพบุรุษ โดยชุมชนให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวเป็นอย่างดี แต่สิ่งหนึ่งที่เกิดตามกระแสสังคมวัตถุนิยมหรือทุนนิยมในสังคมนั้นคือ ค่านิยมในการจัดงานตามวิถีขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีความฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือยเกินฐานะความจำเป็น สร้างภาระหนี้สินขึ้นในครอบครัวขาดความ

ประหยัดละเลยต่อเป้าหมายหลักของชนบธรรมเนียมประเพณี เช่น การใช้จ่ายเพื่อการจ้างมหรสพที่มีราคาแพงในการจัดงาน การจัดอาหารเครื่องดื่มที่เกินความจำเป็นในงานประเพณีต่างๆ เป็นต้น

โรงเรียนบ้านลาดใหญ่เป็นหน่วยงานทางการศึกษาในชุมชน และเทศบาลตำบลลาดใหญ่ซึ่งได้มีความร่วมมือในการสนับสนุนการจัดการศึกษาและพัฒนาชุมชนร่วมกันด้วยดีมาโดยตลอดและมีแนวโน้มในการพัฒนาชุมชนร่วมกันเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ซึ่งทางโรงเรียนบ้านลาดใหญ่มีบทบาทหลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น จึงจัดทำโครงการร่วมพัฒนาท้องถิ่นด้วยการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาค่านิยมด้านการประหยัดในการจัดงานประเพณีในท้องถิ่นโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาบ้านลาดใหญ่ ตำบลลาดใหญ่ อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ” โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาค่านิยมในการดำรงชีวิต จัดงานประเพณีในท้องถิ่นโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยอาศัยความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน และมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ให้เกิดผลผลิตภาพในการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน อันจะส่งผลถึงคุณภาพชีวิตของประชาชนและเสริมสร้างสังคมสมานฉันท์ในระดับรากหญ้า โดยมีชุมชนเทศบาลตำบลลาดใหญ่เป็นพื้นที่ของการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาค่านิยมด้านการประหยัดในการดำรงชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลลาดใหญ่ อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาค่านิยมด้านการประหยัดในการจัดงานประเพณีในท้องถิ่นตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียในชุมชนท้องถิ่น

1.2 สมมติฐานการวิจัย

การศึกษาค่านิยมด้านการประหยัดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตจริงกับชุมชนเทศบาลตำบลลาดใหญ่ ในการดำเนินชีวิต และชนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่น

1.3 ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา วิจัยและศึกษาค่านิยมด้านการประหยัดในการจัดงานประเพณีของท้องถิ่น ของหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลลาดใหญ่ อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ
2. ขอบเขตพื้นที่วิจัย หมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลลาดใหญ่ ประกอบด้วยบ้านลาดใหญ่ หมู่ที่ 3 หมู่ที่ 8 บ้านลาดน้อย และบ้านหนองแขง

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แนวทางการประหยัดในการดำรงชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่สอดคล้องกับชนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น จ
2. ได้แนวทางการประหยัดในการจัดงานประเพณีในท้องถิ่นตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. คนในชุมชนมีความรักความสามัคคีกัน เกิดสังคมสมานฉันท์ในการพัฒนาสังคมร่วมกัน และรู้คุณค่าของการอนุรักษ์ประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นถึงแก่นแท้จริง บนพื้นฐานความประหยัด ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4. ได้เครือข่ายการวิจัยและพัฒนาสังคมคุณภาพโดยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

ค่านิยม หมายถึง สิ่งหรือสถานการณ์ที่มหาชนเลือกยึดถือปฏิบัติ

การประหยัด หมายถึง การรู้จักใช้และจ่ายตามเหตุและผลอย่างพอเพียงพอประมาณ

ประเพณี หมายถึง สิ่งที่ยึดถือปฏิบัติสืบๆ กันมาจนกลายเป็นแบบแผน ขนบธรรมเนียม หรือจารีตประเพณี

ท้องถิ่น หมายถึง พื้นที่หรือสถานที่ที่มีความเป็นเฉพาะในท้องถิ่นนั้นๆ

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผลในการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิต

ชุมชน หมายถึง หมู่ชน หรือกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ร่วมกันเป็นสังคมขนาดเล็ก

การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจ การลงมือกระทำ และการประเมิน